

De economische ontplooiing van China raakt ook Nederland. De studie Chinees is ongekend populair en cursussen over China trekken volle zalen. De opkomst van de pragmatische student.

Arnaud Veilbrief

Taalkundige Jeroen Wiedenhof spert zijn mond wide open. Zijn studenten kijken hem aandachtig aan. Dan komt er een diepe keelklank uit zijn mond. 'Gggghaaaaaaaannn'. De lange g klinkt niet raspnd als in het Nederlands, maar eerder als de luchtstroom uit een grot. En de a verandert tijdens de uitspraak van toonhoogte. Dan zijn de studenten aan de beurt. Het klinkt bij de meesten nog een beetje vlak - gewoon als 'gaan'. Maar de komende tijd zal hun uitspraak steeds Chineseer worden, als ze tenminste hard oefenen.

© Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad BV, respectievelijk Arnaud Veilbrief. uit NRC Handelsblad: *Economie*, 26 oktober 2005, p. 18

CHINA OPGELET: DE NEDERLANDERS KOMEN

Van links naar rechts: Manya Koetse, Rolf von der Fuhr, Michiel van der Zee en Rianne Mossel.

(Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen)

Een maandagmorgen in Leiden. De Leidse opleiding Talen en culturen van China, de enige in Nederland, ontving vorig jaar 45 eerstejaars. Nu maakt de nieuwe lichter van 100 eerstejaars kennis met het Chinese klanksysteem. En dat is andere koek dan het onder de knie krijgen van de 'th' in het Engels of de nasale 'n' in het Frans. "Ze moeten hun mond en hun keel opnieuw verkennen", zegt Wiedenhof. "Dat is een zoektocht."

"Dit is het jaar van de grote doorbraak", zegt hoogleraar voor het moderne China Axel Schneider. "We groeiden al jaren met zo'n 20 à 25 procent per jaar, er is al een paar jaar een China-hype aan de gang, en dit jaar zien we daar voor het eerst duidelijk het effect van. Steeds meer scholieren zien Chinees als een taal waar toekomst in zit."

In de jaren tachtig volgde op de Teleac-cursus Ni Hao ook een enorme toestroom. Maar na de bloedig gesmoorde

opstand op het Plein van de Hemelse Vrede daalde het aantal studenten weer even snel als het gestegen was. Schneider hoopt dat de stijging dit keer blijvend is. "Of de economie nu met 10 of met 5 procent per jaar groeit, China zal zich hoe dan ook ontwikkelen tot een grootmacht in de wereld. Het is belangrijk dat we daarmee

‘Op de Wallen komen steeds meer Chinezen, dus ik dacht: ik ga Chinees studeren.’

kunnen communiceren."

Hoewel de motieven om Chinees te studeren heel uiteenlopend zijn, komt de grote stijging van dit jaar volgens Schneider vooral voor rekening van wat hij de "pragmatische studenten" noemt. Zij denken vooral dat het leren van Chinees een goede carrièrebasis vormt. Om die groep beter te bedienen, heeft Schneider onlangs samen met elektronicaconcern Philips een

nieuwe afstudeervariant opgezet: het Philips Programma Moderne Chinese Economie. Een in de VS gepromoveerde Chinese hoogleraar zal gastcolleges en lezingen houden.

Binnen twee jaar zullen de Leidse studenten het veilige oude stadje verruilen voor de zinderende metropolen in Azië. Jeroen Wiedenhof: "Ze zijn anders dan de studenten

met wie ik in 1977 begon met studeren. Deze generatie is veel socialer, veel minder beedeerd. Vergeleken met hen was ik in die tijd een stuk wereldvreemder."

"Chinezen zijn seksfanaten", zegt Manya Koetse. De 21-jarige studente geeft rondleidingen op de Amsterdamse Wallen. Aan Japanners. Die mogen ook graag kijken, alleen tonen zij hun enthousiasme minder. Dat zou te maken

hebben met de Japanse schaamtecultuur, iets waar Chinezen volgens haar beduidend minder last van hebben. "Ik vind Chinezen ook wat grover. Je zult een Japanner niet gauw op straat zien spugen."

Ze kan de twee sterk verschillende culturen al aardig vergelijken, want behalve Chinees studeert Koetse ook al twee jaar Japans. Nadat ze op haar zestiende een jaar in het land had gewoond en gestudeerd, was ze erdoor gegrepen. "Ik dacht: dat wordt helemaal de toekomst. Maar nu gaat het superslecht met Japan. Er komen steeds minder Japanse toeristen, terwijl ik steeds meer Chinezen de Wallen op zie komen. Dus ik dacht: ik maak een jump, ik ga Chinees studeren."

Samen met drie andere eerstejaars pauzeert Koetse tussen twee colleges door in het atrium van het Sinologisch Instituut. Van de vier is zij de meest "pragmatische" student.

Maar ook de anderen worden niet alleen aangetrokken door de schoonheid van de Chinese kalligrafiekunst of de oosterse filosofie. Rianne Mossel (18) wilde een taal studeren, maar geen moderne Europese taal. “Ik twijfelde over klassieke talen, maar in Chinees zag ik meer toekomst. Ik wil het combineren met economie.” Michiel van der Zee (17) was op zijn dertiende naar China op vakantie geweest. “Sindsdien heb ik altijd in mijn achterhoofd gehad dat ik Chinees kon gaan studeren.” Hij roemt het “veerkrachtige” volkskarakter. “In andere derdewereldlanden heb ik altijd het gevoel dat de mensen bij de pakken neerzitten. In China willen de mensen wat van hun leven maken.” Rolf von der Fuhr (21) wordt zuiver door de Chinese cultuur aangetrokken. “De saamhorigheid en de collectieve sfeer die er heersen, spreken me enorm aan. Ik kan niet wachten tot ik in een park samen met duizenden Chine-

zen ochtendgymnastiek kan doen”, zegt de twee meter lange Von der Fuhr.

Niet alleen in Leiden zijn de effecten van de China-hype zichtbaar. Ook bij het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) in Amsterdam is de belangstelling voor het land groot. Els de Jong, senior trainerconsultant bij het KIT, schat dat het aantal deelnemers aan de cursussen voor zakendoen in China de afgelopen jaren “minstens is verdrievoudigd”. Daar zijn ook steeds meer MKB’ers bij. “Bovendien gaat men om een andere reden naar China”, vertelt De Jong. “Vroeger was China alleen interessant als lagelonenland, maar de laatste jaren zijn ondernemers ook erg geïnteresseerd in de Chinese markt.”

Het KIT biedt op maat gesneden cursussen aan: van taalonderwijs tot advies bij het opzetten van een bedrijf, en natuurlijk de Chinese zaken-cultuur. De Jong geeft een voorbeeld. “Steek het visite-

kaartje van een Chinees nooit zomaar in je zak. Dat betekent: ik steek j^óu in mijn zak, en dat komt uiterst onbeleefd over.” Wat het niet eenvoudiger maakt, is dat de Chinezen zo verschillend zijn geworden, zegt De Jong. “De een kan in Amerika hebben gestudeerd, de tweede kan uit de communistische denkwereld komen en een derde was misschien wel een zakenman uit Maleisië.”

China is geen ‘eenvoudig’ land. Alleen al het aflezen van emoties van het gezicht verschilt sterk van wat westerlingen gewend zijn. Leren communiceren met Chinezen heeft daarom iets weg van opnieuw leren lopen. En dan zijn er nog andere draken te bevechten, zoals de spijkerharde Chinese onderhandelingsmentaliteit, de bureaucratie, en niet te vergeten de eigen interpretatie van het woord ‘copyright’ die de Chinezen erop nahouden. Dat wordt vaak

uitgelegd als: ik heb het recht om jouw product te kopiëren.

Toch is het volgens oud-journalist Jan van der Putten allemaal de moeite waard. Hij komt superlatieven tekort. “China is een bolwerk van bruisende dynamiek. Nooit eerder in de geschiedenis hebben zulke grote economische en sociale veranderingen plaatsgevonden in zo’n korte tijd. Het is een sociaal experiment van de eerste orde.” De voormalige China correspondent van de Volkskrant is nu directeur van Eyes on China, een adviesbureau dat mensen op allerlei manieren terzijde kan staan bij hun Chinese avontuur. Eyes on China heeft ook een vestiging in Peking, waar de journalist-ondernemer net vandaan komt.

In de Nederlandse media wordt China de laatste jaren als het land van de toekomst beschreven. Evenementen als het China festival, dat de hele maand oktober in Amsterdam plaatsvindt, voegen daar nog

het beeld van een hoogstaand en bloeiend en cultureel leven aan toe.

Allemaal waar, zegt Van der Putten. Maar er is ook een schaduwzijde. De razendsnelle transformatie van een geleide planeconomie naar kapitalisme kan uitlopen op een ramp. “Er is een enorme milieuverontreiniging. In de grote steden is de lucht letterlijk niet meer te behappen. Het sociale verzekeringsstelsel, in het Chinees ‘de ijzeren rijstkom’ genoemd, wordt drastisch uitgekleeft.” De staat voorzagt in alles: werk, vakantie, onderwijs en zorg. Door drastisch snoeien zijn in die rijstkom nog maar een paar korrels over. “Daar komt ook nog eens bij dat talloze arbeiders hun salaris soms maanden niet krijgen uitbetaald”, zegt Van der Putten. “Een gevolg is dat je tegenwoordig heel veel bedelaars ziet op straat.” Daarnaast, zegt hij, neemt de politieke repressie de laatste tijd weer toe. Maar met alle kant-

tekeningen die er te maken zijn, denkt Van der Putten dat de Leidse studenten toch een verstandige keuze hebben gemaakt.

Wat willen ze doen, als ze klaar zijn? Manya Koetse zou de zakelijke contacten met China willen regelen voor een westers bedrijf. Maar het liefst in Nederland, want in China ziet ze zichzelf nog niet jaren wonen. Ook Rianne Mossel denkt aan een baan in het bedrijfsleven. Zij sluit niet uit dat ze in China gaat wonen. Rolf von der Fuhr weet alleen dat hij zich helemaal wil onderdompelen in de Chinese taal en cultuur. Hij moet nog zien dat al die eerstejaars hun bul halen. “Om die duizenden karakters te leren, moet je erg hard studeren.” Michiel van der Zee is inmiddels iets anders gaan doen.